

CENTRUM MEDYCZNE
KSZTAŁCENIA
PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji w dziedzinie

SEKSUOLOGII

dla lekarzy posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty
w dziedzinie chorób wewnętrznych, neurologii, położnictwa i ginekologii,
psychiatrii, lub psychiatrii dzieci i młodzieży

(obowiązuje lekarzy, którzy rozpoczęli szkolenie specjalizacyjne w wyniku
postępowania kwalifikacyjnego - wiosna 2023 r.)

Zatwierdzam
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Piotr Bromber
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

Warszawa 2023

Program specjalizacji opracował zespół ekspertów w składzie:

1. Prof. dr hab. Zbigniew Lew-Starowicz – konsultant krajowy w dziedzinie seksuologii;
2. Prof. dr hab. Violetta Skrzypulec-Plinta – przedstawiciel konsultanta krajowego;
3. Dr n. med. Aleksandra Robacha – przedstawiciel konsultanta krajowego;
4. Dr n. med. Stanisław Dulko - przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Seksuologicznego;
5. Prof. dr hab. Józef Haczyński – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej;
6. Lek. med. Dorota Sawicka - przedstawiciel Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego;
7. Dr n. med. Emilia Potembska - przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej odbywający szkolenie specjalizacyjne.

I. CELE SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

1. Cele ogólne

Celem szkolenia specjalizacyjnego z seksuologii jest:

- 1) rozszerzenie i pogłębienie wiedzy oraz umiejętności zdobytych w czasie specjalizacji z chorób wewnętrznych, położnictwa i ginekologii, psychiatrii, psychiatrii dzieci i młodzieży w aspekcie seksualnego funkcjonowania człowieka;
- 2) nabycie nowych wiadomości i umiejętności – zgodnie z programem specjalizacji – umożliwiającymi diagnozowanie i leczenie seksuologiczne zgodnie z aktualnym stanem wiedzy, opiniowanie sądowo-seksuologiczne, promocję zdrowia seksualnego zgodnie z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia.

2. Uzyskane kompetencje zawodowe

Celem szkolenia specjalizacyjnego jest uzyskanie szczegółowych kwalifikacji w dziedzinie seksuologii umożliwiających zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną:

- 1) samodzielne rozwiązywanie wszystkich problemów klinicznych;
- 2) wystawianie orzeczeń, opinii i wniosków dotyczących leczonych chorych;
- 3) udzielanie konsultacji lekarzom innych specjalności;

- 4) samodzielne kierowanie poradnią, przychodnią, oddziałem szpitalnym lub klinicznym;
- 5) kierowanie specjalizacją innych lekarzy;
- 6) doskonalenie zawodowe innych pracowników medycznych;
- 7) promocję rehabilitacji seksualnej pacjentów niepełnosprawnych;
- 8) współdziałanie w profilaktyce zaburzeń seksualnych o charakterze społecznym: zaburzenia podniecenia i pożądania, pedofilia, uzależnienie od seksu;
- 9) podejmowanie i propagowanie działań profilaktycznych oraz promocji zdrowia.

3. Uzyskane kompetencje społeczne

Lekarz w czasie szkolenia specjalizacyjnego kształtuje i rozwija postawę etyczną oraz doskonali kompetencje społeczne, a w szczególności:

- 1) kierowanie się w swoich działaniach nadrzędną zasadą dobra chorego;
- 2) respektowanie społecznie akceptowanego systemu wartości oraz zasad deontologicznych;
- 3) umiejętność podejmowania decyzji oraz gotowość wzięcia odpowiedzialności za postępowanie swoje i powierzonego sobie zespołu;
- 4) umiejętność właściwej organizacji pracy własnej i harmonijnej współpracy w zespole;
- 5) umiejętność nawiązywania relacji z pacjentem oraz rodziną i opiekunem pacjenta, z poszanowaniem godności osobistej oraz różnicowania kulturowego, etnicznego i społecznego;
- 6) znajomość psychologicznych uwarunkowań relacji lekarz — pacjent;
- 7) umiejętność przekazywania informacji o stanie zdrowia, rokowaniach i postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym.

II. WYMAGANA WIEDZA

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie seksuologii wykaże się przedstawioną poniżej wiedzą:

1. Seksuologia kliniczna:

- 1) rozwój seksualny:
 - a) anatomiczne i fizjologiczne aspekty seksualności,

- b) psychofizjologia reakcji seksualnych kobiet i mężczyzn, biologiczne podstawy reakcji, różnice, podobieństwa, cykl reakcji seksualnej, psychofizjologia orgazmu, dynamika reakcji,
 - c) rozwój seksualny, różnicowanie płci, zaburzenia rozwojowe narządów płciowych i układu rozrodczego, uwarunkowania społeczne i kulturowe,
 - d) rozwój psychoseksualny, identyfikacja z płcią, orientacja seksualna,
 - e) rozwój psychoseksualny człowieka w fazach życia od dzieciństwa do starości,
 - f) integracja seksualności z relacjami partnerskimi, rozwój i dynamika potrzeb seksualnych, strategie zachowań seksualnych;
- 2) aspekty płci:
- a) podobieństwa i różnice między kobietami a mężczyznami w procesach psychofizjologicznych, zachowaniach i relacjach partnerskich w ciągu życia,
 - b) atrakcyjność, postawy;
- 3) orientacja seksualna:
- a) teorie,
 - b) epidemiologia,
 - c) wpływ na seksualność, reakcje i zachowania seksualne,
 - d) uwarunkowania społeczne i kulturowe;
- 4) klasyfikacja zaburzeń seksualnych według ICD-11 (Międzynarodowa Statystyczna Klasyfikacja Chorób i Problemów Zdrowotnych) i DSM-5 (klasyfikacja zaburzeń psychicznych wg Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego), definicje, klasyfikacje, typologie;
- 5) etiopatogeneza zaburzeń seksualnych:
- a) epidemiologia, patofizjologia, czynniki ryzyka,
 - b) czynniki biologiczne, psychologiczne, społeczne,
 - c) mechanizmy rozwoju zaburzeń seksualnych,
 - d) różnicowanie zaburzeń seksualnych od przemijających problemów, krótkotrwałych, zmian funkcji seksualnych;
- 6) zaburzenia seksualne u kobiet i mężczyzn (wg klasyfikacji ICD-11 i DSM-5):
- a) zaburzenia pożądania, podniecenia, orgazmu, wytrysku, wiążące się z bólem, wadami,
 - b) metody diagnostyczne w seksuologii (wywiad, badanie somatyczne, badania laboratoryjne, testy i kwestionariusze, aparatura pomiarowa);

- 7) metody leczenia zaburzeń seksualnych (farmakoterapia, fizykoterapia, metody treningowe, psychoterapia, metody niekonwencjonalne, metody operacyjne);
- 8) problematyczne warianty zachowań seksualnych:
 - a) zaburzenia preferencji seksualnych,
 - b) pozagenitalne zachowania seksualne,
 - c) zachowania seksualne wiążące się z wysokim ryzykiem, z uzależnieniem, kompulsywne;
- 9) zaburzenia identyfikacji płciowej:
 - a) teorie przyczyn,
 - b) definicje, klasyfikacje i typologie,
 - c) epidemiologia,
 - d) diagnostyka, standardy postępowania;
- 10) wpływ innych czynników na seksualność i funkcje seksualne:
 - a) somatyczne i psychiczne zaburzenia, ich leczenie,
 - b) choroby przenoszone drogą płciową,
 - c) seksualne problemy wiążące się z płodnością,
 - d) czynniki jatrogenne, m.in. leki, operacje, promieniowanie;
- 11) kliniczne postępowanie w zaburzeniach seksualnych:
 - a) podstawy: medycyna oparta na faktach, czynniki psychosomatyczne i somatomedyczne, interdyscyplinarne postępowanie, pomoc dla pacjenta i par,
 - b) metody: edukacyjne, psychoterapeutyczne, farmakologiczne, fizyczne, operacyjne, pomoc integracyjna, rehabilitacja seksualna;
- 12) zdrowie seksualne (kryteria, czynniki rokownicze, profilaktyka, promocja):
 - a) seksuologia wieku rozwojowego: przebieg rozwoju psychoseksualnego, zaburzenia rozwojowe, akceleracja, zaburzenia identyfikacji płciowej, seksualne problemy i zaburzenia, seksualna przemoc i wykorzystanie, leczenie, zapobieganie,
 - b) zaburzenia seksualne w klinice urologicznej (zaburzenia seksualne wiążące się z chorobami gruczołu krokowego, cewki moczowej, pęcherza moczowego, nerek, jąder, prącia, dróg nasiennych),
 - c) zaburzenia seksualne wiążące się z chorobami przenoszonymi drogą płciową,

- d) zaburzenia seksualne w klinice ginekologicznej (wiążące się z chorobami narządu rodności kobiety, w przebiegu ciąży, porodu, menopauzy, metodami sterowania płodnością, zabiegami przerwania ciąży),
- e) zaburzenia seksualne w klinice andrologicznej (inseksualizm, hipogonadyzm, wpływ zaburzeń czynności gonad na seksualność, niepłodność),
- f) zaburzenia seksualne w klinice endokrynologicznej (czynniki neurohormonalne w fizjologii i patologii seksualnej, zaburzenia seksualne wiążące się z zaburzeniami hormonalnymi),
- g) zaburzenia seksualne w klinice neurologicznej (w chorobach ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego, zaburzenia neurologiczne jako powikłania aktywności seksualnej),
- h) zaburzenia seksualne w klinice psychiatrycznej (w zaburzeniach osobowości, jedzenia, popędowych, w uzależnieniach, nerwicach, depresjach, psychozach, zespołach otępiennych, wpływ leków psychotropowych na funkcje seksualne),
- i) zaburzenia seksualne w klinice chorób wewnętrznych (chorobach układu krążenia, metabolicznych, przewodu pokarmowego, oddechowego, wpływ leków na seksualność),
- j) zaburzenia seksualne u pacjentów niepełnosprawnych (po zabiegach operacyjnych, urazach, w chorobach przewlekłych, nowotworowych), metody rehabilitacji seksualnej,
- k) zaburzenia seksualne wiążące się z farmakoterapią (leki zaburzające funkcje seksualne, profilaktyka, leczenie zaburzeń seksualnych wywołanych lekami),
- l) zasady profilaktyki oraz zwalczania zakażeń szpitalnych i racjonalnej antybiotykoterapii.

2. Seksuologia sądowa:

- 1) aspekty prawne (przepisy prawne, przestępstwa seksualne w Kodeksie karnym);
- 2) opiniowanie sądowno-seksuologiczne (podstawy prawne, zakres, treść, opinia a zasady tajemnicy lekarskiej, współpraca biegłego seksuologa z innymi biegłymi, obrona opinii), opiniowanie w sprawach cywilnych odszkodowawczych, ocena uszczerbku zdrowia;
- 3) rola biegłego seksuologa w orzecznictwie sądownym, karnym i cywilnym;
- 4) aspekty prawne zespołu dezaprobaty płci (m.in. transseksualizmu);

- 5) zgwałcenie: klasyfikacja, diagnostyka, aspekty prawne;
- 6) przemoc seksualna: klasyfikacja, diagnostyka, aspekty prawne;
- 7) przemoc w rodzinie: klasyfikacja, diagnostyka, aspekty prawne;
- 8) pornografia: klasyfikacja, kryteria kwalifikacji;
- 9) relacje seksualne między terapeutami a pacjentami: aspekty prawne, przyczyny, następstwa;
- 10) leczenie sprawców przestępstw przeciw wolności seksualnej i ofiar seksualnej przemocy i wykorzystania;
- 11) nieletni świadek w sprawie o przestępstwo seksualne;
- 12) przestępca seksualny a kodeks karny wykonawczy.

3. Seksuologia społeczna:

- 1) historia rozwoju seksuologii w Polsce i na świecie;
- 2) podejście do seksuologii w różnych kulturach;
- 3) religie a seksualność (judaizm, islam, chrześcijaństwo, buddyzm, taoizm, hinduizm, szintoizm, inne wyznania, sekty);
- 4) systemy polityczne a problematyka seksualna;
- 5) demografia a seksualność, polityka państwowa;
- 6) seksualność w ontogenezie człowieka;
- 7) normy seksualne (religijne, kulturowe, środowiskowe, prawne, psychologiczne, inne);
- 8) socjopsychologia seksualna (przesady, stereotypy, pseudoseksuologia, role płciowe, uwarunkowania rodzinne, środowiskowe, potrzeba seksualna, motywacje zachowań seksualnych, seksozofie społeczne, relacje partnerskie);
- 9) feminizm, gender study;
- 10) aspekty pedagogiczne (edukacja seksualna, współpraca seksuologa z wychowawcami, nauczycielami, mass mediami, promocja zdrowia seksualnego w szkole, publikacjach);
- 11) aspekty etyczne.

III. WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNE

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie seksuologii wykaże się umiejętnością:

- 1) badania seksuologicznego: wywiad od pacjenta, od partnera, badanie somatyczne, interpretacja wyników badań laboratoryjnych, aparatury pomiarowej (USG, Dopplersonografia), testy i kwestionariusze;
- 2) planowania postępowania terapeutycznego;
- 3) leczenia: farmakoterapia, iniekcje do ciał jamistych prącia, metody treningowe, psychoterapia indywidualna, partnerska;
- 4) opiniowania sądowno-seksuologicznego w sprawach karnych i cywilnych;
- 5) prowadzenia zajęć z zakresu edukacji seksualnej i promocji zdrowia seksualnego;
- 6) rozpoznawania rodzajów bólu, oceny klinicznej (w tym ilościowa i jakościowa) oraz nabędzie wiedzę na temat aktualnych zasad leczenia bólu wg WHO.

IV. FORMY I METODY SZKOLENIA

A – Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Lekarz uzyska zaliczenie tylko tych kursów, które zostały wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych, publikowaną corocznie na stronie internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl.

Czas trwania kursów jest określony w dniach i godzinach dydaktycznych, przy czym 1 godzina dydaktyczna trwa 45 minut. Łączny czas trwania poszczególnych zajęć dydaktycznych w trakcie jednego dnia kursu nie może przekraczać 8 godzin dydaktycznych.

Wybrane kursy specjalizacyjne mogą być realizowane w formie e-learningowej.

Kursy specjalizacyjne objęte programem specjalizacji są realizowane w dni robocze.

1. Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do specjalizacji w dziedzinie seksuologii”

Cel kursu:

wprowadzenie specjalizujących się lekarzy w podstawy prawne specjalizacji, doskonalenia zawodowego, procedury diagnostyczne i terapeutyczne zaburzeń seksualnych.

Zakres wiedzy:

- 1) wprowadzenie w problematykę, cele i obszar działania danej specjalności;

- 2) zadania, kompetencje i oczekiwane wyniki szkolenia specjalisty w tej dziedzinie;
- 3) podstawy farmakoekonomiki;
- 4) formalnoprawne podstawy doskonalenia zawodowego lekarzy;
- 5) podstawy onkologii;
- 6) zagadnienia bezpieczeństwa w opiece zdrowotnej dotyczące bezpieczeństwa pacjentów i lekarzy;
- 7) podstawy dobrej praktyki lekarskiej, w tym zasady praktyki opartej na rzetelnych i aktualnych publikacjach;
- 8) wprowadzenie do przedmiotów klinicznych objętych programem danego szkolenia;
- 9) podstawy doskonalenia zawodowego lekarzy;
- 10) podstawy klasyfikacji zaburzeń seksualnych;
- 11) obraz zaburzeń seksualnych;
- 12) podstawy metod diagnostycznych w seksuologii;
- 13) cele i zasady leczenia zaburzeń seksualnych.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) w pierwszym roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

2. Kurs: „Seksuologia kliniczna”

Cel kursu:

poznanie kliniki najczęściej spotykanych w praktyce seksuologa zaburzeń seksualnych.

Zakres wiedzy:

- 1) zaburzenia podniecenia seksualnego, orgazmu;
- 2) dyspareunia;
- 3) pochwica;
- 4) zanik zainteresowania życiem seksualnym;
- 5) zaburzenia seksualne w różnych chorobach, w następstwie przyjmowanych leków.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) zalecany w pierwszym roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

3. Kurs: „Seksuologia sądowa”

Cel kursu:

wprowadzenie w podstawy orzecznictwa sądowo – seksuologicznego, metod diagnostycznych i typologii przestępstw przeciwko wolności seksualnej.

Zakres wiedzy:

- 1) przepisy prawne;
- 2) badanie sądowo-seksuologiczne;
- 3) sporządzanie opinii;
- 4) typy przestępstw seksualnych.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) zalecany w drugim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

4. Kurs: „Seksuologia społeczna”

Cel kursu:

poznanie uwarunkowań historycznych, obyczajowych i edukacyjnych seksualności.

Zakres wiedzy:

- 1) postawy wobec seksualności w kulturach i religiach świata;
- 2) mity i stereotypy seksualne;
- 3) edukacja seksualna;
- 4) promocja zdrowia seksualnego;
- 5) historia seksuologii;

6) aspekty LGBTQ (środowiska nieheteronormatywne).

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) zalecany w drugim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

5. Kurs: „Psychoterapia zaburzeń seksualnych”

Cel kursu:

zapoznanie lekarza specjalizującego się z metodami psychoterapii stosowanymi w leczeniu zaburzeń seksualnych.

Zakres wiedzy:

Zakres tematyczny powinien obejmować:

- 1) podstawy psychoterapii;
- 2) szkoły psychoterapii (poznawczo-behawioralne, psychodynamiczne, systemowe, humanistyczne);
- 3) rekomendowane metody leczenia w zaburzeniach seksualnych;
- 4) skuteczność psychoterapii .

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) zalecany w drugim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

6. Kurs: „Psychoterapia par z zaburzeniami seksualnymi”

Cel kursu:

zapoznanie lekarza specjalizującego się z podstawowymi metodami psychoterapii par z zaburzeniami seksualnymi.

Zakres wiedzy:

Zakres kursu powinien obejmować:

- 1) podstawy terapii par;
- 2) metody terapii par;
- 3) ocena skuteczności terapii;
- 4) zasady prowadzenia dokumentacji.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) zalecany w drugim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

7. Kurs: „ Geriatrioseksuologia”

Cel kursu:

zapoznanie lekarza specjalizującego się z podstawami zdrowia seksualnego w wieku późnym, diagnostyki i leczenia zaburzeń seksualnych.

Zakres wiedzy:

Zakres tematyczny powinien obejmować:

- 1) reaktywność seksualną w wieku późnym;
- 2) epidemiologię zaburzeń seksualnych;
- 3) metody diagnostyczne i leczenie zaburzeń seksualnych.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) zalecany w pierwszym roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

8. Kurs: „ Hyperseksualność”

Cel kursu:

zapoznanie lekarza specjalizującego się z przyczynami, przebiegiem i leczeniem hyperseksualności.

Zakres wiedzy:

Zakres tematyczny powinien obejmować:

- 1) klinikę hiperseksualności;
- 2) ryzykowne zachowania seksualne;
- 3) metody diagnostyczne, różnicowanie, metody leczenia.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne) zalecany w drugim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

9. Kurs: „ Zaburzenia seksualne występujące u pacjentów z chorobami wewnętrznymi”

Cel kursu:

zapoznanie lekarza specjalizującego się z podstawami zdrowia seksualnego u pacjentów z najczęściej występującymi internistycznymi schorzeniami przewlekłymi.

Zakres wiedzy:

Zakres tematyczny kursu powinien obejmować patomechanizm i epidemiologię zaburzeń seksualnych w najczęściej występujących schorzeniach internistycznych takich jak np. choroby układu krążenia, cukrzyca, zaburzenia endokrynologiczne, otyłość, schorzenia pulmonologiczne i gastroenterologiczne, metody diagnostyki i leczenia zaburzeń seksualnych z uwzględnieniem potencjalnej interakcji leków.

Czas trwania kursu: 4 dni (32 godziny dydaktyczne) zalecany w drugim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

10. Kurs: „Onkoseksuologia”

Cel kursu:

zapoznanie lekarza specjalizującego się z zakresem tematycznym dotyczącym onkoseksuologii i psychoonkologii.

Zakres wiedzy:

zakres tematyczny powinien obejmować zaburzenia seksualne kobiet i mężczyzn z chorobami onkologicznymi, wpływ choroby onkologicznej na: stan emocjonalny, psychikę i relacje partnerskie; możliwość odbywania stosunków seksualnych, wpływ leczenia choroby onkologicznej na seksualność i relacje partnerskie, podstawy psychoonkologii.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) zalecany w drugim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

11. Kurs: „Orzecznictwo lekarskie”

Cel kursu:

nabycie przez lekarzy wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat prawidłowego formułowania opinii bądź orzeczeń oceniających stan zdrowia pacjenta.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawowe zasady systemu ochrony zdrowia w Polsce, w tym regulacje dotyczące zawodów medycznych;
- 2) system zabezpieczenia społecznego w razie choroby i jej następstw realizowany w ramach: powszechnego ubezpieczenia społecznego pracowników, osób pracujących na własny rachunek i rolników, zaopatrzenia społecznego, pomocy społecznej oraz systemu wspierania osób niepełnosprawnych i pracodawców;
- 3) zasady orzecznictwa lekarskiego, zasady sporządzania orzeczeń, a także podstawowe zasady i cele badania stanu zdrowia dla celów orzeczniczych;
- 4) specyfika wzajemnej relacji między osobą badaną a lekarzem orzecznikiem;

- 5) zasady prawidłowego prowadzenia dokumentacji medycznej i odpowiedzialność za prowadzenie jej niezgodnie z prawem;
- 6) zasady odpowiedzialności prawnej lekarza (cywilnej, karnej i zawodowej), umiejętność porównania, rodzaje ubezpieczeń medycznych;
- 7) zakres odpowiedzialności lekarzy oraz podmiotów leczniczych. Podstawy prawa pracy;
- 8) pojęcie błędu medycznego, najczęstsze przyczyny błędów medycznych i zasady opiniowania w takich przypadkach;
- 9) istota, podział oraz zasady opiniowania sądowno-lekarskiego dotyczące: zdolności do udziału w czynnościach procesowych, uszczerbku na zdrowiu;
- 10) najważniejsze dziedziny, w których opiniowanie lekarskie jest konieczne i niezbędne. Odrębności opiniowania m.in. na potrzeby psychiatrii, prawa pracy, ubezpieczycieli komercyjnych;
- 11) znaczenie i zasady rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

12. Kurs: „Profilaktyka i promocja zdrowia”

Cel kursu:

nabycie przez lekarzy wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat aktualnych reguł prowadzenia profilaktyki chorób/problemów zdrowotnych oraz promocji zdrowia – zarówno w odniesieniu do jednostek (pacjentów) jak też społeczności, również zawodowej.

Założeniem kursu jest też kształtowanie kompetencji społecznych, w tym promowanie autorefleksji i krytycznego myślenia oraz rozwijania współpracy na rzecz zdrowia. Ponadto kurs dąży do kształtowania postaw etycznych, promowania „pro-profilaktycznej” kultury pracy w sektorze zdrowia, a także stałego samokształcenia lekarzy w celu poszerzania oraz pogłębiania wiedzy i umiejętności związanych z profilaktyką oraz promocją zdrowia.

Zakres wiedzy:

Część I: Naukowe i etyczne podstawy profilaktyki oraz promocji zdrowia:

- 1) modele zdrowia, determinanty zdrowia i ich nowoczesna kwantyfikacja, piramida wpływu na zdrowie (wg Freiden 2015);
- 2) gradient zdrowia w populacji, przyczyny i tzw. przyczyny przyczyn, w tym polityki publiczne, podejścia do przeciwdziałania nierównościami/niesprawiedliwościom w zdrowiu, w tym tzw. *group-gap-gradient*, proporcjonalny uniwersalizm;
- 3) podstawowe definicje i cele profilaktyki chorób oraz promocji zdrowia, w tym promocji zdrowia wg Karty Ottawskiej (WHO 1986), podobieństwa i różnice;
- 4) interpretacje, podejścia i strategie profilaktyki:
 - a) indywidualna w ramach opieki medycznej, w tym medycyna stylu życia, populacyjna w działaniach zdrowia publicznego,
 - b) *primordial*, pierwotna, wtórna, trzeciorzędowa, czwartorzędowa – zastosowania,
 - c) wysokiego ryzyka, populacyjna – zastosowania,
 - d) uniwersalna, selektywna, wskazująca – zastosowania,
 - e) inne podejścia i strategie profilaktyki – zastosowania;
- 5) interpretacje, podejścia i strategie promocji zdrowia:
 - a) podejście WHO, w tym siedliskowe, zastosowania, m.in. szpitale i placówki medyczne promujące zdrowie (w tym promocja zdrowia na rzecz pracowników ochrony zdrowia), szkoły promujące zdrowie, zdrowie miasta,
 - b) inne podejścia i strategie promocji zdrowia stosowane w podmiotach leczniczych:
 - cztery obszary aktywności lekarza w promocji zdrowia (wg Beattie 1991),
 - podejścia medyczne, behawioralne, edukacyjne, skoncentrowane na kliencie/upodmiotowienie, zmiana społeczna (wg Ewles, Simnett 2003),
 - udział lekarzy w przeciwdziałaniu nierównościami/niesprawiedliwościom w zdrowiu,
 - rola postaw lekarza w kształtowaniu prozdrowotnych zachowań pacjenta;

- 6) działalność zgodna z zasadami *Evidence Based Practice (policy/public health/disease prevention/health promotion/health education)*, wykorzystanie baz dobrych praktyk;
- 7) zasady etyczne w działalności profilaktycznej oraz w promocji zdrowia, działania niepożądane działalności profilaktycznej/promocji zdrowia;
- 8) aktualne i pożądane: struktura i organizacja działalności profilaktycznej oraz promocji zdrowia, kompetencje pracowników, aspekty ekonomiczne.

Część II: Ogólna charakterystyka i skuteczność wybranych metod działania w profilaktyce chorób oraz w promocji zdrowia:

- 1) cykl życia programu szczepień, wątpliwości wobec szczepionek (*vaccine hesitancy*), modele uwarunkowań *hesitancy*, w tym 3C, 4C, 5C, podejście WHO do przeciwdziałania zjawisku *hesitancy* i zwiększania wyszczepialności (aktualnie w oparciu o model COM-B);
- 2) masowe (zorganizowane) badania przesiewowe, różnice w stosunku do badań diagnostycznych, kryteria wdrożenia, działania niepożądane, bilans korzyści i strat;
- 3) edukacja zdrowotna, edukacja pacjenta, poradnictwo, *coaching*, podobieństwa i różnice, zasady postępowania;
- 4) komunikowanie o zdrowiu za pośrednictwem starych i nowych mediów, możliwości i ograniczenia, cechy poprawnej informacji o zdrowiu, infodemia, profilaktyka piątego rzędu, komunikowanie ryzyka w sytuacjach kryzysowych;
- 5) praca ze społecznością lokalną, w tym organizacja/mobilizacja społeczności, procesy, zasady, metody postępowania, *social prescribing*;
- 6) zdrowie we wszystkich politykach (*Health in All Policies*), metody postępowania, w tym rzecznictwo zdrowotne, ocena wpływu na zdrowie (*Health Impact Assessment*);
- 7) programy zdrowotne jako narzędzie realizacji populacyjnej profilaktyki chorób i promocji zdrowia, ocena potrzeb zdrowotnych, schematy planowania, teorie zmiany zachowań, monitorowanie i ewaluacja programów;
- 8) przywództwo w sektorze zdrowia;
- 9) inne aktualne i ważne metody działania (np. interwencje nefarmaceutyczne w stosunku do COVID-19).

Część III: Zastosowania profilaktyki oraz promocji zdrowia (w tym rekomendacje, działania, metody, narzędzia, materiały, etc.) do praktycznej kontroli chorób/

problemów zdrowotnych (tj. do zmniejszenia zapadalności, chorobowości i umieralności do poziomu, który jest w danym kontekście (czasu, miejsca, warunków) możliwy do zaakceptowania przy użyciu metod zapobiegawczych i leczniczych):

- 1) zalecenia żywieniowe, poprawa żywienia, minimalna interwencja w otyłości;
- 2) zalecenia nt. poziomu aktywności fizycznej wg WHO, zwiększanie aktywności fizycznej;
- 3) promocja zdrowia psychicznego, zapobieganie samobójstwom;
- 4) przeciwdziałanie paleniu tytoniu, w tym strategia minimalnej interwencji antytytoniowej, redukcja szkód;
- 5) przeciwdziałanie używaniu substancji psychoaktywnych, w tym strategia redukcji szkód, oraz uzależnieniom behawioralnym;
- 6) zapobieganie upadkom osób starszych;
- 7) inne aktualne zalecenia prozdrowotne w kontekście czynników ryzyka chorób bądź konkretnych chorób/problemów zdrowotnych (np. zanieczyszczenie powietrza, zmiana klimatu, model diety planetarnej, *One Health*);
- 8) zasady zarządzania epidemiami chorób zakaźnych, organizacja i funkcjonowanie opieki zdrowotnej, wnioski z pandemii COVID-19.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

13. Kurs atestacyjny (podsumowujący): „ Seksuologia”

Przed przystąpieniem do realizacji programu kursu atestacyjnego organizator kursu jest zobowiązany do przeprowadzenia kolokwium sprawdzającego wiedzę nabytą w trakcie szkolenia specjalizacyjnego. Zakres wiedzy obejmuje kursy specjalizacyjne i staże zrealizowane w ramach całego szkolenia specjalizacyjnego.

Cel kursu:

sprawdzenie umiejętności stosowania metod diagnostycznych, terapeutycznych w klinice zaburzeń seksualnych i orzecznictwie sądowym.

Zakres wiedzy:

Program szkolenia specjalizacyjnego:

- 1) podstawy seksuologii;
- 2) uwarunkowania biopsychospołeczne seksualności;
- 3) rozwój psychoseksualny: fazy rozwojowe, orientacje, tożsamości;
- 4) podstawy promocji zdrowia seksualnego;
- 5) klinika zaburzeń seksualnych;
- 6) seksuologia sądowa: metody diagnostyczne, opiniowanie, leczenie;
- 7) leczenie zaburzeń seksualnych.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) w ostatnim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego przed przystąpieniem do PES.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

B – Staże kierunkowe

Lekarz jest zobowiązany do odbycia niżej wymienionych staży. Czas trwania stażu podany jest w tygodniach i dniach roboczych w wymiarze czasu pracy 7 godzin 35 minut dziennie. Staż należy przedłużyć o każdy dzień nieobecności, w tym również o dni ustawowo wolne od pracy w danym roku.

1. Staż podstawowy w zakresie seksuologii

Cel stażu:

nabycie praktycznych umiejętności w zakresie seksuologii klinicznej, sądowej i prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

lekarz jest zobowiązany opanować wiedzę przedstawioną w punkcie II „Wymagana wiedza”.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) badanie seksuologiczne: wywiad od pacjenta, od partnera, badanie somatyczne, interpretacja wyników badań laboratoryjnych, aparatura pomiarowa (USG, Dopplersonografia), testy i kwestionariusze;
- 2) planowanie postępowania terapeutycznego;
- 3) leczenie: farmakoterapia, iniekcje do ciał jamistych prącia, metody treningowe, psychoterapia indywidualna, partnerska;
- 4) opiniowanie sędowo-seksuologiczne w sprawach karnych i cywilnych;
- 5) prowadzenie zajęć z zakresu edukacji seksualnej i promocji zdrowia seksualnego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika specjalizacji):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika specjalizacji wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 58 tygodni (290 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie seksuologii.

2. Staż kierunkowy w zakresie urologii

Cel stażu:

poznanie zaburzeń seksualnych wiążących się z chorobami układu moczopłciowego (uroseksuologii).

Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych:

- 1) zaburzenia seksualne wiążące się z chorobami gruczołu krokowego;
- 2) zaburzenia seksualne wiążące się z chorobami cewki moczowej;
- 3) zaburzenia seksualne wiążące się z chorobami pęcherza moczowego;
- 4) zaburzenia seksualne wiążące się z chorobami nerek;
- 5) zaburzenia seksualne wiążące się z chorobami jąder;
- 6) zaburzenia seksualne wiążące się z chorobami prącia;
- 7) zaburzenia seksualne wiążące się z chorobami dróg nasiennych.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;

- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 tygodnie (20 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie urologii lub ww. stażu.

3. Staż kierunkowy w zakresie ginekologii

Cel stażu:

poznanie zaburzeń seksualnych wiążących się ze zdrowiem reprodukcyjnym, położnictwem i ginekologią.

Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych:

- 1) zaburzenia seksualne wiążące się z chorobami narządu rodnej kobiety;
- 2) zaburzenia seksualne w przebiegu ciąży;
- 3) zaburzenia seksualne w przebiegu porodu;
- 4) zaburzenia seksualne w przebiegu menopauzy;
- 5) zaburzenia seksualne wiążące się z metodami sterowania płodnością;
- 6) zaburzenia seksualne wiążące się z zabiegami przerwań ciąży.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 tygodnie (20 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie położnictwa i ginekologii lub ww. stażu.

4. Staż kierunkowy w zakresie psychiatrii

Cel stażu:

poznanie dysfunkcji seksualnych wiążących się z zaburzeniami i chorobami psychicznymi.

Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych:

- 1) zaburzenia seksualne w zaburzeniach osobowości;
- 2) zaburzenia seksualne w zaburzeniach jedzenia;
- 3) zaburzenia seksualne w zaburzeniach popędowych;
- 4) zaburzenia seksualne w uzależnieniach;
- 5) zaburzenia seksualne w nerwicach;
- 6) zaburzenia seksualne w depresjach;
- 7) zaburzenia seksualne w psychozach;
- 8) zaburzenia seksualne w zespołach otępiennych;
- 9) wpływ leków psychotropowych na funkcje seksualne.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 8 tygodni (40 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychiatrii lub ww. stażu.

5. Staż kierunkowy w ośrodku (oddziale) prowadzącym terapię grupową sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej lub w ośrodku prowadzącym terapię ambulatoryjną

Cel stażu:

nabycie umiejętności w zakresie leczenia sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej.

Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych:

- 1) farmakoterapia;
- 2) metody psychoterapii indywidualnej;
- 3) psychoterapia grupowa;
- 4) metody oceniające skuteczność leczenia i czynniki ryzyka;
- 5) sporządzanie opinii dla sądów.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;

- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychiatrii, posiadająca uprawnienia do leczenia sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej lub jednostka uprawniona do prowadzenia specjalizacji w dziedzinie seksuologii lub ww. stażu.

C – Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych

Oznaczanie procedur:

Kod A – wykonywanie samodzielne z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (liczba)

Kod B – w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (liczba)

*Wykaz i liczba zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji **stażu podstawowego**:*

Procedury medyczne	Kod A	Kod B
1.czynny udział w opiniowaniu sądowo-seksuologicznym w sprawach karnych i cywilnych	0	6
2.udokumentowanie prowadzenia procesu diagnostycznego i terapeutycznego 5 pacjentów z określonym rozpoznaniem seksuologicznym	0	5
Łącznie	0	11

D – Samokształcenie

Lekarz jest zobowiązany do ciągłego i aktywnego samokształcenia w celu pogłębiania swojej wiedzy, śledzenia postępów w dziedzinie seksuologii, a w szczególności korzystania z polecanych pozycji piśmiennictwa, uczestniczenia

w posiedzeniach edukacyjnych towarzystw naukowych, napisania publikacji i udziału w innych formach samokształcenia wskazanych przez kierownika specjalizacji.

1. Studiowanie piśmiennictwa

Lekarz powinien korzystać z aktualnych podręczników i z czasopism naukowych z zakresu seksuologii, a także z innych źródeł wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.

2. Udział w działalności edukacyjnej

Udział w zjazdach Polskiego Towarzystwa Medycyny Seksualnej i Polskiego Towarzystwa Seksuologicznego oraz innych wydarzeniach edukacyjnych organizowanych przez instytucje działające w ochronie zdrowia. Wygłoszenie minimum dwóch referatów w trakcie trwania szkolenia.

3. Przygotowanie publikacji

Lekarz jest zobowiązany do napisania pracy naukowej opublikowanej w recenzowanym czasopiśmie medycznym, której lekarz jest autorem lub współautorem, lub pracy poglądowej – na temat objęty programem specjalizacji.

4. Dodatkowe dni na samokształcenie

Lekarzowi odbywającemu kształcenie specjalizacyjne przysługuje od dnia 1 stycznia 2019 r., 6 dni rocznie na samokształcenie, przeznaczonych na udział w konferencjach, kursach naukowych, kursach doskonalących i innych szkoleniach, związanych bezpośrednio z realizowaną przez lekarza dziedziną szkolenia specjalizacyjnego, zgodnie z wyborem i potrzebami edukacyjnymi lekarza. Termin i sposób wykorzystania przez lekarza dodatkowych dni na samokształcenie wskazuje w uzgodnieniu z lekarzem kierownik specjalizacji poprzez odpowiednie skrócenie innych obowiązkowych elementów szkolenia specjalizacyjnego. Skrócenie to nie może dotyczyć kursów specjalizacyjnych a jedynie stażu podstawowego lub staży kierunkowych, przy czym wszystkie elementy szkolenia specjalizacyjnego (staże) muszą być zrealizowane i zaliczone. Kierownik specjalizacji w pierwszej kolejności decyduje o odpowiednim skróceniu czasu trwania stażu podstawowego, a jedynie w przypadku braku takiej możliwości odpowiednio skracza czas trwania staży kierunkowych, przy czym staż kierunkowy nie może ulec skróceniu o więcej niż

połowę czasu trwania przewidzianą programem specjalizacji. Dodatkowe dni na samokształcenie niewykorzystane w danym roku specjalizacji nie przechodzą na kolejne lata szkolenia specjalizacyjnego.

V. OCENA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

1. Sprawdziany i kolokwia z wiedzy teoretycznej

Lekarz jest zobowiązany do:

- 1) zaliczenia sprawdzianu lub kolokwium na zakończenie kursu z zakresu wiedzy objętej programem kursu (u kierownika kursu);
- 2) złożenia kolokwium na zakończenie każdego stażu z zakresu wiedzy objętej programem stażu (u kierownika stażu/kierownika specjalizacji).

2. Bieżąca ocena oraz sprawdziany umiejętności praktycznych

Kierownik specjalizacji lub kierownik stażu dokonuje bieżącej oceny umiejętności praktycznych nabywanych przez lekarza, w czasie poszczególnych staży.

Lekarz jest zobowiązany do zaliczenia sprawdzianu z umiejętności praktycznych (objętych programem stażu), tj. zaliczenie przez lekarza zabiegów i procedur medycznych wykonanych samodzielnie z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (kod A) lub zabiegów i procedur medycznych, w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (kod B). Zaliczenie zostaje odnotowane w Elektronicznej Karcie Specjalizacji.

3. Ocena pracy naukowej lub poglądowej

Kierownik specjalizacji ocenia przygotowane przez lekarza opracowania teoretyczne objęte programem specjalizacji: pracę naukową lub poglądową.

VI. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Czas trwania szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie seksuologii dla lekarzy posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie chorób wewnętrznych, neurologii, położnictwa i ginekologii, psychiatrii lub psychiatrii dzieci i młodzieży wynosi 2 lata.

Przebieg szkolenia specjalizacyjnego			
Nr kursu	Kursy specjalizacyjne:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do specjalizacji w dziedzinie seksuologii”	1	5
2.	Kurs: „Seksuologia kliniczna”	1	5
3.	Kurs: „Seksuologia sądowa”	1	5
4.	Kurs: „Seksuologia społeczna”	1	5
5.	Kurs: „Psychoterapia zaburzeń seksualnych”	1	5
6.	Kurs: „Psychoterapia par z zaburzeniami seksualnymi”	1	5
7.	Kurs: „Geriatroseksuologia”	1	5
8.	Kurs: „Hyperseksualność”	0,6	3
9.	Kurs: „Zaburzenia seksualne występujące u pacjentów z chorobami wewnętrznymi”	0,8	4
10.	Kurs: „Onkoseksuologia”	1	5
11.	Kurs: „Orzecznictwo lekarskie”	0,6	3
12.	Kurs: „Profilaktyka i promocja zdrowia”	0,4	2
13.	Kurs atestacyjny (podsumowujący): „Seksuologia”	1	5
Łącznie czas trwania kursów specjalizacyjnych		11 tyg. i 2 dni	57
Nr stażu	Stáže kierunkowe:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Staż podstawowy w zakresie seksuologii	58	290
2.	Staż kierunkowy w zakresie urologii	4	20

Program specjalizacji w dziedzinie seksuologii dla lekarzy posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny

3.	Staż kierunkowy w zakresie ginekologii	4	20
4.	Staż kierunkowy w zakresie psychiatrii	8	40
5.	Staż kierunkowy w ośrodku (oddziale) prowadzącym terapię grupową sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej lub w ośrodku prowadzącym terapię ambulatoryjną	2	10
Łącznie czas trwania staży kierunkowych		76 tyg.	380
Samokształcenie		1 dzień	1
Łącznie czas trwania kształcenia specjalizacyjnego		87 tyg. i 3 dni	438
Urlopy i dni wolne od pracy:		Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
Urlop szkoleniowy na przygotowanie i przystąpienie do PES		1 tydz. i 1 dzień	6
Urlopy wypoczynkowe		10 tyg. i 2 dni	52
Dni ustawowo wolne od pracy		5 tyg. i 1 dzień	26
Łącznie czas trwania szkolenia specjalizacyjnego		104 tyg. i 2 dni	522
Dodatkowe dni na samokształcenie (6 dni w każdym roku specjalizacji) przeznaczone na udział w konferencjach, kursach naukowych i doskonalących i innych szkoleniach w danej dziedzinie specjalizacji do wyboru lekarza		12	

VII. PAŃSTWOWY EGZAMIN SPECJALIZACYJNY

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie seksuologii kończy się Państwowym Egzaminem Specjalizacyjnym, złożonym z egzaminu testowego i egzaminu ustnego:

- 1) egzamin testowy stanowi zbiór pytań z zakresu wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji, zawierających pięć wariantów odpowiedzi, z których tylko jeden jest prawidłowy;
- 2) egzamin ustny zawiera pytania problemowe, dotyczące wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji.

**Załącznik do programu specjalizacji w dziedzinie
seksuologii**

STANDARY AKREDYTACYJNE PODMIOTÓW SZKOLĄCYCH

– warunki, jakie musi spełnić jednostka w celu zapewnienia realizacji programu specjalizacji w dziedzinie seksuologii

Podmiot prowadzący szkolenie specjalizacyjne jest zobowiązany spełnić poniższe standardy akredytacyjne:

1. *W zakresie prowadzenia działalności odpowiadającej profilowi szkolenia specjalizacyjnego:*
 - a) posiadanie w swojej strukturze organizacyjnej oddziału/zakładu seksuologii lub innej komórki organizacyjnej posiadającej status podmiotu wykonującego działalność leczniczą, potwierdzoną w Księdze Rejestrowej właściwym kodem charakteryzującym specjalność komórki organizacyjnej zakładu leczniczego, w którym udziela się świadczeń zdrowotnych z zakresu seksuologii. Podstawą uzyskania akredytacji jest wykonywanie procedur wskazanych w stażu podstawowym.

2. *W zakresie zapewnienia warunków organizacyjnych umożliwiających realizację programu specjalizacji i samokształcenia określonej liczbie lekarzy:*
 - a) posiadanie odpowiedniego pomieszczenia dydaktycznego, wyposażonego w sprzęt audiowizualny, dostęp do Internetu oraz podstawowe podręczniki i czasopisma naukowe z zakresu objętego programem specjalizacji.

3. *W zakresie zapewnienia pełnienia nadzoru nad jakością szkolenia specjalizacyjnego:*
 - a) posiadanie komisji lub powołanie osoby odpowiedzialnej za ocenę jakości szkolenia, organizowanie cyklicznych spotkań z lekarzami odbywającymi szkolenie specjalizacyjne, przyjmowanie i analizowanie zgłaszanych przez lekarzy uwag dotyczących problemów w realizacji ww. szkolenia.

4. *W zakresie zapewnienia monitorowania dokumentacji szkolenia specjalizacyjnego danego lekarza:*
 - a) okresowa kontrola kart szkolenia specjalizacyjnego oraz indeksów wykonanych zabiegów i procedur medycznych lekarzy odbywających szkolenie specjalizacyjne,
 - b) weryfikacja terminowości odbywania i zaliczania kursów specjalizacyjnych i staży kierunkowych oraz wykonywania procedur medycznych objętych programem specjalizacji, dokonywana przez komisję lub osobę odpowiedzialną za ocenę jakości szkolenia.

5. *W zakresie zapewnienia odpowiedniej kadry:*
 - a) posiadanie kadry specjalistów, którzy mogą pełnić funkcję kierownika specjalizacji.

6. *W zakresie zapewnienia sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji programu specjalizacji:*
 - a) posiadanie sprzętu i materiałów do wykonania badań oraz dostępu do innych badań ważnych w diagnostyce seksuologicznej.

7. *W zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych umożliwiających zrealizowanie programu specjalizacji określonej liczbie lekarzy:*
 - a) prowadzenie działalności polegającej na udzielaniu pełnoprofilowych świadczeń zdrowotnych w dziedzinie seksuologii,
 - b) udzielanie specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, w tym wykonywanie procedur odpowiedniego rodzaju, w zakresie i liczbie umożliwiającej wszystkim lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne, w danej jednostce, realizację programu specjalizacji, w tym wykonanie procedur medycznych określonych w programie specjalizacji,
 - c) leczenie nie mniej niż 5 pacjentów z zaburzeniami seksualnymi rocznie na jedno miejsce szkoleniowe,
 - d) podpisanie umów z jednostkami akredytowanymi na realizację staży kierunkowych określonych w programie specjalizacji, których jednostka nie zapewnia w ramach swojej struktury organizacyjnej.